

Hvordan John F. Kennedy forhindrede et atom-holocaust

Af Jeffrey Steinberg

Den hemmelige korrespondance mellem Kennedy og Krustjov

25. august 2015 – Konfronteret med udsigten til menneskeheden udslettelse i en atomkrig mellem USA og Sovjetunionen, udviste præsident John F. Kennedy, under de 13 dage i oktober 1962, kendt som »Den cubanske Missilkrise«, ekstraordinært mod og lod intet være uforsøgt for at opnå det ønskede mål: en deeskalering af krisen og et faktisk gennembrud i de amerikansk-sovjetiske relationer ud af det alvorligste kriseøjeblik, menneskeheden nogen sinde havde stået overfor.

Længe før amerikanske U-2-spionfly, i begyndelsen af oktober 1962, bekræftede, at russerne var i færd med at opstille atommissiler på Cuba, blot 90 mil væk fra det amerikanske kontinent, havde præsident Kennedy etableret en dybt personlig udveksling af private kommunikationer med den sovjetiske formand for USSR's Ministerråd, Nikita Krustjov. Denne usædvanlige, private dialog spillede en betydningsfuld rolle i afvendelsen af et atomarmageddon.

Gennem denne dialog nåede Kennedy og Krustjov frem til en personlig forståelse, der gik ud på, at de to

Præsident Kennedy og formand Krustjov under deres møde i Wien, Østrig, juni 1961.

holdt menneskeheden fremtidig overlevelse i deres hænder – på trods af deres ideologiske og politiske uoverensstemmelser, som var enorme. Allerede på dette tidspunkt var USA og Sovjetunionen i besiddelse af arsenaler af atomvåben og langtrækkende raketsystemer, der ville garantere udslettelsen af liv på Jord, ifald en fuldt optrappet atomkrig begyndte.

Den 22. okt. 1962, efter flere dages hemmelige overvejelser med sine nærmeste nationale sikkerhedsrådgivere, inklusive generalstabscheferne, gik præsident Kenne-

dy på nationalt fjernsyn for at fremlægge for det amerikanske folk beviserne for tilstedeværelsen af sovjetiske atomvåben og missiler på cubansk jord. Han meddelte, at han var i færd med at oprette en flådeblokade – det, han kaldte en »karantæne« – rundt om Cuba, vel vidende, at sovjetiske skibe var på vej til øen med flere våben.

Hardline-rådgivere til præsidenten pressede på for endnu mere drastiske forholdsregler og argumenterede imod enhver form for diplomatisk løsning i samtlige de tretten dage, krisen varede.

Præsident Kennedy demonstrerede en jernvilje med udsendelsen af flådekarantænen, og han havde ingen planer om at gå tilbage på sit krav om, at de sovjetiske skibe skulle vende om, og at de eksisterende atomvåben og missiler skulle fjernes fra Cuba. Han havde imidlertid helliget sig forfølgelsen af enhver farbar vej for at undgå krig.

Dagen efter sin fjernsynstale fik præsident Kennedy sin personlige udsending, Norman Cousins, til at tage direkte kontakt med Pave Johannes Poul XXIII for at anmode om dennes hjælp til at komme Krustjov i møde med henblik på en løsning.

Den 24. okt. sendte Paven en personlig meddelelse til Krustjov gennem Den sovjetiske Ambassade i Rom, hvori han bønfuldt ham: »Menneskehedens råb er for fred, fred.«

En kombination af faktorer, inklusive Pavens bøn, gjorde tydeligvis indtryk på Krustjov.

John Kennedy arbejdede gennem mange betroede kanaler. Hans broder, justitsminister Robert F. Kennedy, holdt et hemmeligt møde med den sovjetiske ambassadør i Washington, Anatoly Dobrynin, hvor han formidlede idéen om, at USA ville trække sine atomvåben tilbage fra Tyrkiet til gengæld for tilbagetrækning af de sovjetiske missiler fra Cuba.

Den 26. okt. 1962 offentliggjorde *Pravda* den fulde ordlyd af Pavens brev til Krustjov. To dage senere nåede Kennedy og Krustjov frem til den aftale, der afsluttede den cubanske missilkrise. Blandt de løfter, som Kennedy gav, og som afvendte atomkrig, var løftet om, at USA aldrig ville invadere Cuba. Kennedy afgav dette løfte offentligt under den pressekonference, han holdt umiddelbart efter aftalen med Krustjov.

Hvad der ikke blev offentliggjort, men som var afgørende for krisens løsning, var Kennedys aftale om at fjerne mellemdistanceraketter fra Tyrkiet.

Udsigter til at slutte den Kolde Krig?

Den 11. december 1962 skrev premierminister Krustjov et langt, indholdsrigt, hemmeligt brev til præsident Kennedy. Han begyndte:

KÆRE HR. PRÆSIDENT, det ser ud til, at De og vi nu er kommet til et slutstadium i fjernelsen af spændingerne omkring Cuba. Vore relationer er nu allerede ved at gå ind i deres normale forløb, da alle de midler, anbragt af os på cubansk territorium, som De anså for offensive, er trukket tilbage, og De fastslog dette, for hvilket en erklæring allerede er fremkommet fra Deres side.

Det er godt. Vi påskønner, at De, lige som vi, valgte en ikke-dogmatisk fremgangsmåde for løsningen af spørgsmålet om fjernelse af den spænding, der fremkom, og dette gjorde det muligt for os under eksisterende betingelser at også finde en fleksibel form for verifikation af tilbagetrækningen af de overfor anførte midler. Forståelse og fleksibilitet udvist af Dem i denne sag er særdeles påskønnet af os, endskønt vores kritik af amerikansk imperialismen forbliver i kraft, for denne konflikt var i sandhed skabt af USA's politik med hensyn til Cuba.

Krustjov fortsatte med at bekræfte:

At vi har fjernet vore midler fra Cuba i tillid til Deres forsikring om, at USA og dets allierede ikke vil invadere Cuba ...

Inden for et kort tidsforløb har vi og De gennemlevet en temmelig akut krise. Det akutte lå deri, at vi og De allerede var parate til at kæmpe, og dette ville føre til en atomkrig. Ja, til en atomar verdenskrig, med alle dens forfærdelige konsekvenser. Det tog vi i betragtning og, i overbevisningen om, at menneskeheden aldrig ville tilgive de statsmænd, der ikke kunne forsøge alle muligheder for at forhindre en katastrofe, indgik et kompromis.

Krustjov udstrakte sine ønsker om, at præsident Kennedy ville blive genvalgt og tjene i yderligere seks år, i hvilken periode de amerikansk-sovjetiske relationer kunne opnå betragtelige fremskridt:

Vi mener, at De også i det næste valg vil få et mandat, og at De vil være USA's præsident i seks år, hvilket ville appellere til os. I vores tid er seks år i verdenspolitik længe, og i løbet af denne periode kunne vi skabe gode betingelser for fredelig sameksistens på Jorden, og dette ville være yderst påskønnet af vore landes folk, såvel som af alle andre folk.

Krustjov sluttede med forslaget om at fortsætte og intensivere den personlige dialog:

Det er af særlig vigtighed at sørge for muligheden for en udveksling af synspunkter gennem betroede kanaler, som De og jeg har etableret, og som vi bruger ... Lad os, hr. præsident, omgående fjerne konsekvenserne af den cubanske krise og komme i gang med at løse andre spørgsmål, og vi har dem i mangefold.

Krustjov opregnede spørgsmålet om den kommende traktat om forbud mod atomprøvesprængninger, det overordnede spørgsmål om nedrustning og de uafklarede spørgsmål om Tyskland og Berlin.

Han sluttede:

Undskyld mig venligst for min ligefremhed og åbenhjertighed, men jeg mener som tidligere, at en åbenhjertig og ligefrem udveksling af synspunkter er nødvendig for at undgå det værste. Overbring venligst til Deres hustru og Deres familie ønsker om et godt helbred fra mig selv, min hustru og hele min familie.

I kølvandet på Kennedy-Krustjov-udvekslingen og løsningen af den cubanske missilkrise, etablerede Det Hvide Hus og Kreml en »hotline«-telefon, og, den 25. juli 1963, underskrev de to supermagter den første Traktat om begrænsning af Atomprøvesprængninger.

I juni 1963 kom præsident Kennedy, i en tale ved en åbningsceremoni på American University, med en opfordring til at afslutte den Kolde Krig fuldstændigt:

»For, i den endelige analyse«, erklærede han, »er vor mest grundlæggende, fælles forbindelse, at vi alle bebor denne lille planet. Vi indånder alle den samme luft. Vi har alle vore børns fremtid kær. Og vi er alle dødelige.«

Den hemmelige korrespondance mellem Kennedy og Krustjov

Alt i alt udvekslede John F. Kennedy og den sovjetiske formand Nikita Krustjov, mellem dagen efter John F. Kennedys valg til præsident for USA i november 1960, og frem til dagene umiddelbart før hans mord den 22. november 1963, mere end 100 hemmelige breve. I de senere år er hele korrespondancen blev deklassificeret og gjort tilgængelig af Det amerikanske Udenrigsministerium, Den historiske Afdeling, i Bind VI af De forenede Staters Udenrigsrelationer, 1961-1963.

Alt imens det er umagen værd at læse hele korrespondancen for at få et virkeligt indblik i det statsmandsskab, der lagde grunden til at afvende atomkrig under Cuba-missilkrisen i okt. 1961, så giver følgende eksempler af præsident Kennedys breve til Krustjov et uvurderligt indblik i de ærefrygtindgydende ansvar, som Kennedy og Krustjov var fælles om som de to verdensledere, i hvis magt det lå at bringe menneskeheden til en afslutning.

Der er en dyb mangel på et sådant statsmandskab i dag. Vi har mest tydeligt set det i de successive Bush- og Obamaregeringer, der bortsløsedede de chancer, der bød sig ved slutningen af den Kolde Krig, og nu atter engang har bragt verden til randen at omkomme på kort sigt.

Brug disse eksempler af Kennedy-Krustjov-brevene som et spejl, gennem hvilket man kan bedømme menneskehedens nuværende krise – og løsningen.

August 1961: Den Tyske Demokratiske Republik (Øst-tyskland), der var allieret med Sovjetunionen, begyndte at bygge Berlinmuren, der delte byen i Østberlin og Vestberlin.

7. Brev fra præsident Kennedy til formand Krustjov - Washington, 22. februar 1961.

KÆRE HR. FORMAND:

Jeg har, efter ambassadør Thompsons tilbagevenden, haft lejlighed til få en grundig gennemgang af alle aspekter af vore relationer med udenrigsministeren og med ham. Under disse konsultationer har vi været i stand til generelt at udforske ikke alene de spørgsmål, der er af direkte bilateral interesse for USA og Sovjetunionen, men også de vigtigste, uløste, internationale problemer, der har indflydelse på vore relationer.

Det har ikke været muligt for mig på så kort tid at nå frem til afgørende konklusioner mht. vores holdning i alle disse spørgsmål. Mange af dem påvirkes af udviklinger på den internationale scene og er interesseanliggende for mange andre regeringer. Jeg vil imidlertid gerne fremlægge for Dem visse generelle overvejelser, som jeg mener, kunne hjælpe med at introducere et større element af klarhed i relationerne mellem vore to lande. Jeg siger dette, fordi jeg er sikker på, at De, ligesom jeg, er Dem det tunge ansvar bevidst, der hviler på vore to regeringer i globale anliggender. Jeg er enig i Deres idé om, at hvis vi kunne finde en måde at samarbejde på om nogle af disse aktuelle spørgsmål, ville dette i sig selv være et betydeligt bidrag til problemet med at sikre en fredelig og velordnet verden.

Jeg tror, vi, for at være ærlige over for hinanden, bør erkende, at der er problemer, som vi måske ikke vil kunne blive enige om. Jeg mener imidlertid, at, alt imens vi anerkender, at vi ikke kan, og sandsynligvis ikke vil komme til at kunne, have et fælles standpunkt vedr. alle disse problemer, så mener jeg, at den måde, hvorpå vi håndterer dem, og i særdeleshed den måde, hvorpå vi

håndterer vore uoverensstemmelser, kan være af stor betydning.

Desuden mener jeg, at vi bør gøre mere brug af diplomatiske kanaler for ganske uformelle diskussioner om disse spørgsmål, ikke at forstå som forhandlinger (da jeg er sikker på, at vi begge erkender, at andre landes interesser er dybt involveret i disse spørgsmål), men snarere som en mekanisme for kommunikation, der, så vidt det er muligt, bør være med til at fjerne misforståelser og unødvendige divergenser, uanset, hvor store de basale uoverensstemmelser måtte være.

Jeg håber, at det inden længe vil være muligt for os at mødes personligt til en uformel udveksling af synspunkter mht. nogle af disse spørgsmål. Et sådant møde vil naturligvis afhænge af den generelle, internationale situation på tidspunktet, såvel som også af vore gensidige planer for engagementer.

Jeg har bedt ambassadør Thompson om at diskutere spørgsmålet om vores møde. Ambassadør Thompson, der har min fulde tillid, vil også kunne informere Dem om mine tanker omkring flere af de internationale spørgsmål, som vi har diskuteret. Jeg vil byde ethvert udtryk for Deres synspunkter velkomment. Jeg håber, at en sådan udveksling ville kunne hjælpe os med at udarbejde en ansvarlig fremgangsmåde mht. vore uoverensstemmelser med udsigt til disses sluttelige løsning til gavn for fred og sikkerhed i hele verden. De kan, hr. Formand, være forvisset om, at jeg har til hensigt at gøre alt, hvad jeg kan, i retning af at udvikle en mere harmonisk relation mellem vore to lande.

Deres oprigtige,
John F. Kennedy

19. Telegram fra præsident Kennedy til formand Krustjov og formand Bresjnev – Washington, 4. juli 1961.

Jeg vil gerne personligt, og på vegne af det amerikanske folk, takke Dem for Deres hilsener i anledning af 185-års jubilæet for De forenede Staters uafhængighed. Det er en kilde til tilfredsstillelse for mig, at, på vores 185-års jubilæum, er USA stadig forpligtende engageret til de revolutionære principper, til individuel frihed og national frihed for alle folkeslag, og som motiverede vore første, store ledere. Jeg har fuld tillid til, at, i betragtning af et alvorligt ønske om at opnå en fredelig afgørelse af de spørgsmål, der stadig forstyrrer verdensroen, vi kan, i vor tid, nå frem til dette fredelige mål, som alle folkeslag så glødende ønsker. Et særligt ansvar på dette tidspunkt hviler på Sovjetunionen og De forenede Stater. Jeg

Efterår 1961: Soldater fra Den amerikanske Hærs Berlin-kommando i en konfrontation med politi fra Østtyskland

ønsker at forsikre folket i Deres land om vores ønske om at leve i venskab og fred med dem.

John F. Kennedy

22. Brev fra præsident Kennedy til formand Krustjov - Hyannis Port, 16. oktober 1961.

KÆRE HR. FORMAND,

Jeg beklager, at de presserende begivenheder har gjort det umuligt for mig på et tidligere tidspunkt at besvare Deres meget vigtige brev af sidste måned. Jeg har taget Deres brev med mig her til Cape Cod til en weekend, hvor jeg kan hellige al den nødvendige tid til at besvare brevet, som det fortjener at blive besvaret.

Min familie har her haft et hjem med udsigt over Atlanterhavet i mange år. Min fader og mine brødre ejer hjem i nærheden af mit eget, og mine børn har altid en stor gruppe fætre og kusiner som selskab. Så dette er et ideelt sted for mig at tilbringe mine weekends om sommeren og om efteråret for at slappe af, for at tænke og for at hellige min tid til større opgaver, i stedet for konstante aftaler, telefonopringninger og detaljer. Jeg ved således, hvordan De må føle om det sted ved Sortehavet, hvorfra Deres brev er skrevet, for jeg værdsætter mine egne chancer for at få et klarere og roligere perspektiv, borte fra virvaret i Washington.

Jeg er glad for Deres brev og Deres beslutning om at foreslå dette yderligere kommunikationsmiddel. De har helt bestemt ret i at understrege, at denne korrespondance må holdes fuldstændig privat, ikke må antydes i offentlige erklæringer og langt mindre videregives til pressen. For mit vedkommende vil indholdet og selv eksistensen af vore breve kun blive kendt af udenrigsministeren og

nogle få andre af mine nærmeste medarbejdere i regeringen. Jeg mener, at det er meget vigtigt, at disse breve giver os muligheden for en personlig, uformel men meningsfuld udveksling af synspunkter. Der eksisterer nu passende kanaler mellem vore to regeringer til de mere formelle og officielle kommunikationer og offentlige erklæringer om standpunkter. Disse breve bør supplere disse kanaler og give hver af os en chance for at tale til den anden i åbenhjertige, realistiske og fundamentale vendinger. Ingen af os vil konvertere den anden til et nyt samfundsmæssigt, økonomisk eller politisk standpunkt. Ingen af os vil af et brev blive påvirket til at forlade eller undergave sin egen sag. Så disse breve kan være fri for polemikken i koldkrigsdebatten. Denne debat vil, selvfølgelig, fortsætte, men De og jeg kan skrive meddelelser, der kun er stilet til hinanden.

Betydningen af dette yderligere forsøg på at udforske hinandens synspunkt er veldefineret i Deres brev; og jeg mener, at det er identisk med motiveringen for vores møde i Wien. Hvad enten vi ønsker det eller ej, og på godt og ondt, så er vi lederne af verdens to største, rivaliserende magter, hver med evnen til at påføre stor ødelæggelse på den anden og gøre resten af verden stor skade i processen. Vi har derfor et særligt ansvar – større end noget ansvar, nogen som helst af vore forgængere i før-atomalderen sad inde med – for at udøve vores magt med den fuldest mulige forståelse af den andens vitale interesser og forpligtelser. Som De skriver i Deres brev, så er løsningerne på verdens farligste problemer ikke lette at finde – men De og jeg har ikke den mulighed at overgive til nogen anden den byrde, at finde dem. De og jeg er ikke personligt ansvarlige for begivenhederne ved slutningen af Anden Verdenskrig, der førte til den nuværende situation i Berlin. Men vi vil blive gjort ansvarlige, hvis vi ikke på en fredelig måde kan håndtere problemer med relation til denne situation.

Den grundlæggende konflikt mellem vore interesser og vores fremgangsmåde vil sandsynligvis aldrig helt forsvinde, og bestemt ikke i vores levetid. Men, som Deres brev så viseligt påpeger, hvis De og jeg ikke kan holde denne konflikt tilbage fra at føre til en ond cirkel af bitre forholdsregler og modforholdsregler, så vil den krig, som ingen af os eller af vore borgere ønsker – og jeg tror Dem, når De siger, at De er imod krig – blive til en grim virkelighed.

Jeg synes vældig godt om Deres analogi til Noahs Ark, med både de rene og de urene, der er fast besluttet på, at den skal holde sig oven vande. Uagtet vore uoverensstemmelser, så er vores samarbejde om at holde freden lige så presserende nødvendigt – hvis ikke mere presserende nødvendigt – end vores samarbejde om at vinde den sidste verdenskrig var. Mulighederne for, at endnu en krig, der ødelægger alt, som Deres system og vores system har opbygget i løbet af årene – hvis ikke selve systemerne – er for store til at tillade vore ideologiske uoverensstemmelser at gøre os blinde for de stadig dybere farer for en sådan kamp.

Også jeg har ofte tænkt på vores møde i Wien og de efterfølgende begivenheder, der forværrede relationerne mellem vore to lande og forhøjede mulighederne for krig.

Jeg har allerede indikeret, at jeg finder det ufrugtbart at fylde denne private kanal med de sædvanlige anklager og modanklager; men jeg håber, at De, efter en genundersøgelse, vil finde, at min fjernsynstale af 25. juli var mere afbalanceret end krigerisk, som den i Deres brev kaldes, endskønt der kan have været standpunktserklæringer, som De naturligvis ikke er enig i. Vist gjorde jeg det klart, at vi har til hensigt at forsvare vore vitale interesser i Berlin, og jeg annoncerede visse forholdsregler, der er nødvendige for dette forsvar. På den anden side gjorde min tale det også klart, at vi ville foretrække og opmuntre til en fredelig løsning, en løsning, der afgør disse problemer, med ordene i Deres brev, på et gensidigt acceptabelt grundlag. Min holdning med hensyn til Berlin og Tyskland er nu, som dengang, en holdning baseret på fornuft, ikke krigeriskhed. Der er fred i dette område nu – og denne regering vil ikke indlede nogen, og vil modsætte sig enhver, handling, der forstyrrer denne fred.

De har ret i at fastslå, at vi alle på en realistisk måde bør se kendsgerningerne omkring situationen i Berlin og Tyskland i øjnene – og dette inkluderer naturligvis kendsgerninger, som er ubelejlige for begge sider at se i øjnene, så vel som de kendsgerninger, som vi synes om. Og én af disse kendsgerninger er den fred, der nu eksisterer i Tyskland. Det er ikke resterne af Anden Verdenskrig, men truslen om Tredje Verdenskrig, der optager os alle. Det er selvfølgelig ikke normalt for en nation at være opdelt af to forskellige besættelseshære så længe efter krigen; men faktum er, at området har været fredeligt – det er ikke i sig selv kilden til den aktuelle spænding – og det ville ikke kunne gøres mere fredeligt ved, at De underskriver en fredstraktat med østtyskerne alene.

Tværtimod, så er der en alvorlig fare for, at området kan blive mindre fredeligt, hvis en sådan traktat skulle overbevise det tyske folk om, at deres længe nærede håb om en genforening blev hindret, og en nationalistisk og spændt ånd skulle feje over alle dele af landet. Ud fra mit kendskab til Vesttyskland i dag kan jeg forsikre Dem for, at denne fare er langt mere realistisk end den angivelige eksistens dér af, at der skulle være et betragteligt antal Hitler-tilhængere eller revanchister. Den virkelige fare ville komme fra den form for vrede, jeg ovenstående har beskrevet; og jeg tror ikke, at nogen af os, med historiens lektioner in mente, er ivrig efter at se dette ske. Deres brev gør det da også klart, at De ikke er interesseret i at tage nogen som helst skridt, der kun ville udgøre en forværring af situationen. Og jeg mener, at dette er et prisværdigt grundlag, efter hvilket vi begge i fremtiden bør gå frem.

Området ville også blive gjort mindre fredeligt, hvis opretholdelsen af Vestens vitale interesser skulle blive afhængige af den østtyske regerings indfald. Nogle af hr. Ulbrichts erklæringer om dette spørgsmål har ikke været i overensstemmelse med Deres forsikringer, eller selv hans egne – og jeg tror ikke, at nogen af os ønsker en permanent tilstand af tvivl, spænding og nødsituation i dette område, der ville fordre en endnu større militæroprustning på begge sider.

Præsident Kennedy i møde med sin ambassadør til Moskva, Llewellyn Thompson, i 1961.

Så lad os, i denne åbenhjertige og uformelle udveksling, tale om den fred, der strømmer ud fra faktiske fredelige betingelser, og ikke blot fra traktater, der bærer denne etiket. Jeg er sikker på, at vi kan skabe sådanne betingelser – at vi, som De indikerer, kan nå frem til en aftale, der ikke forhindrer nogen af sidernes vitale interesser eller prestige – og at vi kan transformere den aktuelle krise fra at være en trussel om verdenskrig til at blive et vendepunkt i vore relationer i Europa.

Hvad er rammerne for en sådan aftale? Detaljerede forslag må være et spørgsmål om en aftale blandt de allierede på vores side; og formelle diskussioner må afvente yderligere udforskning af specifikke detaljer. Deres brev antyder imidlertid, at De er bekymret over, hvilket udfald, der kan komme af langvarige, formelle, diplomatiske forhandlinger, når hver side forlanger det yderste fra begyndelsen, kommer med flere erklæringer i pressen og med ekstrem forsigtighed forsøger at føle den anden side på tænderne.

Jeg er enig med Dem i, at disse breve skulle kunne udgøre et supplement og således fremme sådanne forhandlinger. Vi er begge praktiske mænd, og dette er ment at være private, åbenhjertige udvekslinger. Jeg kan f.eks. fortælle Dem, at jeg erkender, hvor vanskeligt det ville være at sikre Deres samtykke til en plan for Tysklands genforening gennem selvbestemmelse i den nærmeste fremtid (så ønskværdigt jeg end mener dette er), lige som De erkender, at vi ikke kan være del i en aftale, der permanent legaliserede den nuværende opdeling af Tyskland. Det er en af årsagerne til, at vi ikke kan være en del af en fredstraktat kun med østtyskerne, endskønt, som jeg sagde i FN, vi ikke anser selve Deres underskrift på et sådant dokument for at være et afgørende spørgsmål. Hvad der imidlertid er afgørende, er det resultat, som De har hævdet, at en sådan underskrivelse ville have med hensyn til vore grundlæggende rettigheder og forpligtelser.

Jeg er enig med udtalelsen i Deres brev, at vore to regeringer inden for en eller anden ramme må fortsætte

vore forpligtelser til at assistere i genforeningen til en enhed af begge tyske stater, hvis tyskerne ønsker det. Alt imens, som De påpeger, metoden til at opnå dette mål korrekt er et spørgsmål, der bør diskuteres blandt tyskerne selv, så fritager det ikke os for det ansvar, vi har haft siden krigen, for at se landet forenet med fredelige midler – og dette er grunden til, at vi ikke kan gå med til nogen endegyldig legalisering af den nuværende demarkationslinje mellem de vestlige og østlige zoner som en formel, international grænse. Det påbyder os også at være imod enhver handling, der ville forsinke bevægelser hen over denne linje – endskønt, da vi ikke er blinde, som De siger, vi ikke kan undgå at erkende, at denne linje eksisterer i dag som den vestlige grænse for østtysk autoritet.

Uanset, hvilke handlinger, De måtte gribe til med Østtyskland, så er der, forekommer det mig, ingen vanskeligheder i, at De forbeholder Dem Deres forpligtelser og vore rettigheder med hensyn til Berlin, indtil hele Tyskland er genforenet. Men føler De, at De må genoverveje situationen, så ligger den virkelige nøgle til at bestemme Vestberlins fremtidige status i Deres erklæring om, at Vestberlins indbyggere må kunne vælge at leve under det samfundsmæssige og politiske system, de selv måtte ønske. På dette grundlag må jeg sige, at jeg ikke ser behovet for en ændring af Vestberlins situation, for i dag har dets indbyggere frihed til at vælge deres egen måde at leve på og deres egne garantier for denne frihed. Hvis de fortsat skal være frie, hvis de skal have frihed til at vælge deres egen fremtid, sådan, som Deres brev antyder med den ovenfor citerede sætning, antager jeg, at dette omfatter friheden til at vælge, hvilke nationer, de ønsker, skal udstationere styrker dér (begrænset i antal, men med ubegrænset adgang), så vel som også arten af deres egne bånd til andre (inklusive, inden for passende grænser, hvilke bånd de måtte vælge at have til Vesttyskland). For så vidt, som De udtrykkeligt erklærer, at De ikke har nogen planer for Vestberlin – og jeg er glad for at få denne forsikring, for det gør udsigterne for forhandlingerne meget lysere – er jeg sikker på, at De ikke vil insistere på tilstedeværelsen af sovjetiske tropper i denne del af byen.

Selv om der således er meget i Deres brev, der får mig til at tvivle på udsigterne for Tyskland, så er der mange passager, der får mig til at mene, at en imødekommelse af vore interesser er mulig. Men efter vores mening bør situationen være fredelig nu, og eksisterende rettigheder og forpligtelser er allerede klare. Det, der ikke er klart, er, hvordan en ændring ville være en forbedring. Deres brev, og tidligere memorandum, og hr. Gromykos samtaler med hr. Rusk og mig selv, har gjort det klart, hvad De håber at vinde ved en ændring – en ny status for det østtyske regime, en afgørelse af grænsespørgsmålet og afhjælpning af det, De anser for at være potentielle farer i Vesttyskland – men det står ikke klart, hvordan vi i Vesten skal få gavn af at samtykke i en sådan ændring. Det er ikke nok at sige, at der bliver en fri by i en by, der allerede er fri – eller at der vil blive garantier for vores

adgang, når de gamle garantier stadig er bindende – eller at vi kan opretholde symbolske tropper i en by, hvor vi nu har tropper.

De er, som jeg før sagde, en praktisk mand; og De kan se, at der ikke findes nogen måde, hvorpå forhandlinger på dette grundlag kan tænkes retfærdiggjort fra vores side. Det ville være at købe den samme hest to gange – at komme med indrømmelser, som De søger, for blot at bevare, hvad vi allerede har. Jeg håber, De vil overveje dette spørgsmål længe og alvorligt – for den form for gensidigt acceptabel afgørelse, De omtaler, er kun mulig, hvis den bringer faktiske forbedringer ud fra begge parter standpunkter.

Alternativet er så dystert, at vi ikke kan opgive vores indsats for at finde en sådan afgørelse. I de kommende uger, mens vi rådslår om disse spørgsmål med vore respektive allierede, og De mødes med Deres Partikongres, håber jeg, at disse bestræbelser kan fortsætte – både gennem denne korrespondance og gennem andre kontakter. Lad os også begge i denne periode tilstræbe at undgå enhver erklæring, hændelse eller anden provokation i Berlin, der gør et ordentligt forhandlingsklima umuligt. For indeværende mener jeg, at vi kan være enige om ambassadør Thompson som en meget acceptabel person til at fortsætte samtalen. Han er bekendt med dette brev; han har min fulde tillid, og jeg er glad for, at denne kanal er tilfredsstillende for Dem. Han er i øjeblikket i Washington og vil vende tilbage til Moskva efter, at vore samtaler mellem allierede, er kommet videre.

Med hensyn til endnu et møde mellem os to, så er jeg enig med Dem i Deres synspunkt om, at vi hellere må udskyde en beslutning om dette, indtil en foreløbig forståelse kan opnås gennem roligere kanaler om positive beslutninger, der på passende vis kan formaliseres under et sådant møde. Dette minder mig om, at Deres brev også meget venligt udtalte Deres ønske om at få mig på besøg i Deres land. Hvis vi kan nå frem til en rimelig afgørelse om Berlin, og hvis den internationale atmosfære forbedres, ville et sådant besøg glæde mig meget. Jeg besøgte ganske kortvarigt Sovjetunionen i 1932 og ville se frem til at se de store forandringer, der er sket siden da.

Lad mig gøre det klart, at jeg ikke har til hensigt at henvise opnåelsen af en komplet og generel nedrustning til en plads af sekundær betydning. Jeg deler Deres overbevisning om, at intet ville gøre mere for at fremme god vilje mellem nationer og bidrage til den fredelige løsning af andre, betydelige stridsspørgsmål. Vores aftale om principerklæringen, som vi i fællesskab forelagde for FN's Generalforsamling, fremviser, alt imens den knapt er en begyndelse på et spørgsmål, hvor vi fortsat står langt fra hinanden, i det mindste et håb om, at vi en dag kan opnå en sådan nedrustnings endelige stadium, der viser fjernelsen af al frygt hos alle folkeslag om, at ødelæggelse aldrig mere pludselig vil regne ned over dem.

Samtidig er det imidlertid presserende nødvendigt med vores opmærksomhed på de aktuelle problemer, der holder verden balancerende på randen af krig. Situationen i Laos er et eksempel. Jeg kan virkelig ikke se, hvordan vi kan forventes at nå frem til en afgørelse i så bittert og komplekst et spørgsmål som Berlin, hvor vi begge har

vitale interesser på spil, hvis vi ikke kan komme frem til en endelig afgørelse om Laos, som vi tidligere er blevet enige om, skal være neutralt og uafhængigt i lighed med Burma og Cambodia. Jeg siger ikke, at situationen i Laos og naboområdet skal være afgjort, før forhandlinger om Tyskland og Berlin begynder; men det ville helt bestemt forbedre atmosfæren meget.

Det står nu klart, at Prins Souvanna Phouma bliver den næste premierminister, hvis en aftale kan opnås. Men sammensætningen af hans regering er langt fra afgjort, og uden at være i besiddelse af hverken kendskabet eller beføjelsen til at udvælge individuelle personer til særskilte poster, har De og jeg en forpligtelse til – hvis vi skal opnå vore mål – at fortsætte med, som De siger, at bruge vores indflydelse på de tilsvarende poster i Laos til at sikre, at Souvanna Phouma får hjælp fra den slags personer, som vi mener, er nødvendige for at imødekomme en neutralitetsstandard. Denne standard vil ikke være imødekommet, hvis de otte poster, som udpeges til Souvanna, besættes på en måde, der vejer tungt på vægtskålen til fordel for den ene eller anden side.

Som De bemærker, så er tilbagetrækningen af udenlandske tropper fra Laos' territorium en afgørende betingelse for at bevare denne nations uafhængighed og neutralitet. Der er andre, lignende betingelser, og vi må være sikre på, at ICC har beføjelserne og fleksibiliteten til at bekræfte eksistensen af disse betingelser til alle berørte parter tilfredsstillelse.

Ud over at instruere Deres talsmand i Geneve til dette formål, håber jeg, at De i stigende grad vil udøve Deres indflydelse i denne retning i alle Deres tilsvarende poster i dette område; for accelereringen af angreb mod Sydvietnam, mange af dem fra laotisk territorium, er en meget alvorlig trussel mod freden i dette område, og mod hele den form for verdensomspændende imødekommelse, som De og jeg erkender, er nødvendig. Hvis der indtræffer en ny runde forholdsregler og modforholdsregler, magt og kontramagt i dette hjørne af planeten, er det ikke til at forudsige noget om, hvor langt det kan brede sig. Så jeg må afslutte, som jeg begyndte, med at udtrykke min bekymring over, hvor de aktuelle begivenheder bærer hen.

Min hustru, der er her sammen med mig, gengælder Deres gode ønsker, og vi udstrækker ønsket om et godt helbred for Dem og hele Deres familie. Så vidt jeg husker, skal jeg gense Deres svigersøn i en ikke så fjern fremtid, og jeg ser frem til at tale med ham.

Jeg håber, De tror mig, hr. Formand, når jeg siger, at det er mit inderligste håb, at vi, gennem denne udveksling af breve og på anden vis, kan forbedre relationerne mellem vore nationer og gøre konkret fremskridt i dåd såvel som i ord hen imod virkeliggørelsen af en retfærdig og vedvarende fred. Det er vores største, fælles ansvar – og vores største chance.

Oprigtigt,
John F. Kennedy

Denne artikel bragtes første gang i EIR, 28. august 2015. Artiklen har ikke tidligere været udgivet på dansk.